

бень, фенеръ е нравственното настроение на войводата. Ботевъ се отчаялъ отъ първата битка, скрилъ се въ пещерата за да не гледа какъ момчетата умиратъ марцина отъ жажда, отъ рани, — скрилъ се въ пещерата за да не слуша тѣхното роптание, че ги повелъ на **касапница**, а не на бунтовническо хоро, — уединилъ се Ботевъ въ пещерата и тукъ, въ дълбокото си разочарование за неуспѣшния исходъ на авантюрата, сърди се на себе си, гдѣто се рѣшилъ на такъвъ възстаннически подвигъ; сърди се на *Аиостолова* и *Обрътенова*, които го увѣрявали, че *раята* е готова да възстане; сърдилъ имъ се, защото го придумали съ голѣми молби да приеме началството на бунтовниците-емингранти; сърди се на **ТЖ-пата** и **покорна** рая, че не възстава на бунтъ, а най-много се сърди **Заимову**, че не испратилъ кола, за да посрѣщнатъ възстанниците, че не се явилъ на Милень-камъкъ съ врачанскитѣ възстанници, за да удари изъ отзадъ неприятелитѣ, — сърди му се, и въ гнѣвътъ си нарича го *прѣдатель*, *измѣнникъ*, както разказва автора. Ако да не познаваме Заимова и да незнаехме неговото положение на *лаватаръ* въ този день, когато ставаше битката, то бихме сподѣлили напълно *сърдята* на Ботева и *злобата* на З. Стояновъ; но благодарение на тогазашнитѣ възстаннически обстоятелства, ние знаемъ истинскитѣ причини, по които Заимовъ не можа да излѣзе съ възстанническия отредъ изъ Вратца и да удари въ тила на неприятеля. За тѣзи истински причини ще говоримъ на друго мѣсто, а сега исказваме дълбокото си съжаление, както къмъ възстанниците на Милень-камъкъ, така и къмъ *главнокомандующия* на врачанското възстание. Къмъ двѣтъ страни (Ботевъ и Заимовъ) отправяме дълбокото си съжаление, защото тѣ това само заслужаватъ, а не друго, както и всичкитѣ други възстаннически движения, станали прѣзъ разнитѣ врѣмена на българското политическо робство.

Ползуваме се отъ случая да потвърдимъ, че както врачанското възстанническо движение прѣзъ 1876 год., така сжщо и всичкитѣ други български възстаннически движения, начинайки отъ 1662 до 1877 год., венчки заслужаватъ дълбокото съжаление, а не злобата, иронията на съврѣменнитѣ партизански течения.

Автора невѣрно бѣлѣжи, че въ битката при Милень-камъкъ сж участвували само 350 души турци солдати, черкези и помаци. Напротивъ, участвували сж, както слѣдва: 400 души черкези, 300 души башибозуци помаци, двѣ роты солдати, а на пѣтя (шосето) между с. *Банѣца* и г. *Вратца* сж стояли въ запасъ: една рота, единъ ескадронъ конница, (дошли отъ Берковица) и около 200—250 души башибозуци. Този отредъ е пазялъ да не би да излѣзатъ възстанниците отъ Вратца и се присѣдинятъ къмъ възстанниците на Милень-камъкъ. Това намъ е добръ извѣстно отъ командующия този день турската страна майора (бинбашия) Ибраимъ бей. Сжщия майоръ отведе подъ конвой *Заимова* въ Видинъ и го исправа прѣдъ Османъ-Паша, който въ това врѣме трупаше турскитѣ батальони върху Сръбскитѣ граници. Майора разказвалъ Заимову, че неговото положение въ този день било критическо, ако да не билъ пристигналъ